

Par būtiskākajām un biežāk konstatētajām neatbilstībām iepirkuma procedūru dokumentācijā un norisē

Viens no Iepirkumu uzraudzības biroja uzdevumiem ir nodrošināt Eiropas Savienības fondu projektu iepirkuma dokumentācijas un iepirkuma procedūras norises izlases veida pirmspārbaudi¹. Iepirkumu uzraudzības birojs ir sagatavojis informāciju par visbiežāk sastopamajām neatbilstībām iepirkuma procedūru dokumentācijā un norisē, kas ir konstatētas, veicot iepirkumu pirmspārbaudes.

EPIRKUMA PROCEDŪRAS DOKUMENTĀCIJA

1. Paredzēti nepamatoti pretendentu izslēgšanas noteikumi

Veicot pirmspārbaudes, Iepirkumu uzraudzības birojs nereti konstatē, ka iepirkuma dokumentācijā ir noteikts, ka iepirkuma komisijai ir tiesības noraidīt pretendentu, ja līdz piedāvājuma iesniegšanas brīdim pretendents *nav izpildījis līgumsaistības*, kas izriet no līguma starp pretendentu un konkrēto pasūtītāju; ja iepriekš pretendentam ir bijusi sadarbība ar pasūtītāju un pretendents *nav veicis līguma izpildi* atbilstoši līguma prasībām vai arī, ja par pretendentu tiek *saņemtas negatīvas atsauksmes* (informācija) no citiem pasūtītājiem.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, SPSIL 42.panta regulējums neparedz šādus pretendenta izslēgšanas noteikumus, attiecīgi iepriekš aplūkoto noteikumu iekļaušana sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkuma dokumentācijā nav pamatota.

Savukārt attiecībā uz Publisko iepirkumu likuma piemērošanu – pasūtītājam jāņem vērā grozījumi Publisko iepirkumu likumā, kas stājās spēkā 2013.gada 1.augustā. Atbilstoši šiem grozījumiem Publisko iepirkumu likumā tika iekļauta 39.panta 2.1daļa, kurā ir noteikts, ka pasūtītājs ir tiesīgs izslēgt kandidātu vai pretendentu no turpmākās dalības iepirkuma procedūrā, kā arī neizskatīt pretendenta piedāvājumu, ja kandidāts vai pretendents (kā līgumslēdzēja puse vai līgumslēdzējas puses dalībnieks vai biedrs, ja līgumslēdzēja puse ir bijusi piegādātāju apvienība vai personālsabiedrība), tā dalībnieks vai biedrs (ja kandidāts vai pretendents ir piegādātāju apvienība vai personālsabiedrība) nav pildījis ar šo pasūtītāju noslēgtu iepirkuma līgumu vai vispārīgo vienošanos un tādēļ pasūtītājs ir izmantojis iepirkuma līgumā vai vispārīgās vienošanās noteikumos paredzētās tiesības vienuspusēji atkāpties no iepirkuma līguma vai vispārīgās vienošanās. Taču ir jāņem vērā šā panta 2.4daļa, proti, pasūtītājs ir tiesīgs piemērot šā panta 2.1 daļā paredzēto kandidātu un pretendentu izslēgšanas nosacījumu, kā arī šā panta 2.2 daļā minēto papildu saistību

¹ Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadības likuma 7.pants; Ministru kabineta 2007.gada 26.jūnija noteikumu Nr.419 „Kārtība, kādā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda vadībā iesaistītās institūcijas nodrošina plānošanas dokumentu sagatavošanu un šo fondu ieviešanu” VII nodaļa

izpildes nodrošinājumu un noteikumus tikai tad, ja tas šādas tiesības ir paredzējis paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos (skat. arī likuma pārejas noteikumu 47.punktu, kā arī likuma 39.panta ceturtnās daļas 4.punkta regulējumu attiecībā uz noilguma termiņu).

2. Prasība atsevišķi apliecināt katru dokumenta kopiju un tulkojumu

Nereti nolikumos tiek iekļauta prasība apliecināt katru kopiju un tulkojumu. Taču ir jāņem vērā, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma redakcijas, kas ir spēkā no 2013.gada 1.augusta, 33.panta septīto daļu, iesniedzot piedāvājumu vai pieteikumu, kandidāts vai piegādātājs ir tiesīgs visu iesniegto dokumentu atvasinājumu un tulkojumu pareizību apliecināt ar vienu apliecinājumu, ja viss piedāvājums vai pieteikums ir caursūts vai caurauklots. Tas pats attiecas arī uz pieteikumu vai piedāvājumu elektronisku iesniegšanu, proti, iesniedzot piedāvājumu vai pieteikumu elektroniski, kandidāts vai piegādātājs ir tiesīgs ar vienu drošu elektronisko parakstu parakstīt visus dokumentus kā vienu kopumu. Attiecīgi Iepirkumu uzraudzības birojs iesaka iepirkuma dokumentācijā iekļaut iepriekš minēto atrunu.

3. Prasība iesniegt notariāli apliecinātas kopijas

Bieži tiek konstatēts, ka iepirkuma dokumentācijā ir iekļauta prasība iesniegt dažādu dokumentu notariāli apliecinātas kopijas.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka saskaņā ar Dokumentu juridiskā spēka likuma 6.panta otrās daļas regulējumu, ja normatīvajos aktos dokumenta atvasinājuma pareizības notariāla apliecināšana nav noteikta kā obligāta, to var apliecināt ne tikai notārs, bet arī organizācija vai fiziska persona. Attiecīgi notariāli apliecinātu dokumenta atvasinājumu iesniegšana ir obligāta tikai tādā gadījumā, ja tas ir noteikts citos normatīvajos aktos.

Tāpat IUB norāda, ka pasūtītājs saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 37.panta piekto daļu piedāvājumu vērtēšanas laikā gadījumā, ja tam rodas šaubas par dokumenta autentiskumu, var pieprasīt, lai pretendents uzrāda tā oriģinālu vai iesniedz apliecinātu kopiju.

4. Līgumcenas samaksas termiņš noteikts ilgāks par 30 dienām

Bieži iepirkuma dokumentācijā termiņš, kādā pasūtītājs maksā izpildītājam līgumcenu pēc attiecīgo darbu pabeigšanas, ir noteikts ilgāks par 30 dienām. Samaksas termiņa noteikšanai Iepirkumu uzraudzības birojs lūdz ņemt vērā Civillikuma 1668.7pantu, proti, līgumos par preces piegādi, pirkumu vai pakalpojuma sniegšanu, kuros parādnieks ir publisks pasūtītājs, atlīdzības samaksai piemēro 1668.2 pantā norādīto termiņu, proti, 30 dienas.

5. Atsevišķu iepirkuma dokumentācijas daļu apraksti svešvalodā

Nereti tiek konstatēts, ka iepirkuma dokumentācijā, piemēram, tehniskajās specifikācijās atsevišķu iekārtu apraksti ir sagatavoti svešvalodā. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā saskaņā ar Valsts valodas likuma 8.panta pirmo

daļu valsts iestāžu dokumentos ir lietojama valsts valoda, arī iepirkuma dokumentācijai ir jābūt valsts valodā, līdz ar to pasūtītājam ir jānodrošina attiecīgi tulkojumi.

6. Prasības par apakšuzņēmēju izslēgšanu neievērošana

Nereti no nolikumiem ir konstatējams, ka no dalības iepirkuma procedūrā tiek izslēgts pretendents, ja attiecībā uz pretendentu vai tā piesaistīto apakšuzņēmēju ir iestājies kāds no Publisko iepirkumu likuma 39.pantā noteiktajiem pretendentu izslēgšanas nosacījumiem.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 39.panta pirmās daļas 11.punktu likuma 39.panta pirmajā daļā minētie izslēgšanas nosacījumi ir attiecināmi uz pretendenta norādīto apakšuzņēmēju, *kura veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir vismaz 20% no kopējās iepirkuma līguma vērtības*, personālsabiedrības biedru, ja pretendents ir personālsabiedrība, un pretendenta norādīto personu, uz kuras iespējām pretendents balstās, *lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām*.

Līdz ar to izslēgšanas nosacījumi nav attiecināmi uz tādiem apakšuzņēmējiem, kuru veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība nesasniedz 20% no kopējās iepirkuma līguma vērtības, kā arī uz tādām personām (tai skaitā apakšuzņēmējiem), kuras ir piesaistītas tikai kādu noteiktu darbu veikšanai, bet ar to iespējām netiek apliecināta pretendenta atbilstība kvalifikācijas prasībām.

Arī saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likuma (turpmāk – SPSIL) 42.panta pirmās daļas 7.punktu likuma 42.pantā noteiktie izslēgšanas nosacījumi ir attiecināmi uz pretendentu un uz tādu pretendenta norādīto personu, uz kuras iespējām tas balstās, *lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām*.

7. Publisku būvdarbu un pakalpojumu līgumu gadījumā nav paredzēta prasība norādīt apakšuzņēmējus

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 20.panta otrajai daļai publiska būvdarbu un pakalpojumu līguma gadījumā pasūtītājs pieprasa, lai pretendents savā piedāvājumā norāda visus tos apakšuzņēmējus, kuru veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtība ir 20% no kopējās iepirkuma līguma vērtības vai lielāka, un katram šādam apakšuzņēmējam izpildei nododamo būvdarbu vai pakalpojumu līgumu daļu.

Attiecīgi no minētā regulējuma izriet, ka pretendents ir jāsniedz informācija ne tikai par apakšuzņēmēja veicamajiem darbiem, bet arī par to vērtību (finansiālo), ja tā veido vismaz 20% no kopējās iepirkuma līguma vērtības.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 20.panta sesto daļu šā panta, kā arī šā likuma 35., 39. un 68.panta izpratnē apakšuzņēmējs ir pretendenta vai *apakšuzņēmēja piesaistīta vai nolīgta* persona, kura veic būvdarbus vai sniedz pakalpojumus, kas nepieciešami ar pasūtītāja noslēgta publiska būvdarbu vai pakalpojumu līguma izpildei *neatkarīgi no tā, vai šī persona būvdarbus veic vai pakalpojumus sniedz pretendentam vai citam apakšuzņēmējam*.

Attiecīgi no minētā regulējuma izriet, ka pretendents ir jānorāda ne tikai apakšuzņēmēji šā panta otrās daļas izpratnē, bet arī šādu *apakšuzņēmēju apakšuzņēmēji*, kuri arī atbilst minētā panta otrās daļas nosacījumiem. Piemēram, gadījumā, ja apakšuzņēmējs veic 60% no līguma kopējās vērtības, savukārt tā piesaistītais apakšuzņēmējs – 30%, ir secināms, ka arī uz šādu apakšuzņēmēja apakšuzņēmēju attiecas Publisko iepirkumu likuma 35., 39. un 68.pantā minētie nosacījumi.

Papildus Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 20.panta piekto daļu apakšuzņēmēja veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu kopējo vērtību nosaka, ņemot vērā apakšuzņēmēja un visu attiecīgā iepirkuma ietvaros tā *saistīto uzņēmumu* veicamo būvdarbu vai sniedzamo pakalpojumu vērtību. Minētā panta izpratnē par saistīto uzņēmumu uzskata kapitālsabiedrību, kurā saskaņā ar Koncernu likumu apakšuzņēmējam ir izšķirošā ietekme vai kurai ir izšķirošā ietekme apakšuzņēmējā, vai kapitālsabiedrību, kurā izšķirošā ietekme ir citai kapitālsabiedrībai, kam vienlaikus ir izšķirošā ietekme attiecīgajā apakšuzņēmējā.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Iepirkumu uzraudzības birojs iesaka iepirkuma dokumentācijā ietvert atrunu gan par apakšuzņēmēju apakšuzņēmējiem, gan par saistīto uzņēmumu izpratni, lai pretendenti būtu pilnībā informēti par to, kādā veidā tiek noteikta apakšuzņēmēju veicamo darbu kopējā vērtība.

8. Apakšuzņēmēju piesaistes ierobežošana

Dažkārt iepirkuma procedūras dokumentācijā sastopams aizliegums līguma izpildē piesaistīt apakšuzņēmējus vai arī izteikta veicamo darbu/sniedzamo pakalpojumu daļa procentuāli, kuru nedrīkst nodot izpildei apakšuzņēmējiem.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka Publisko iepirkumu likums neparedz pasūtītāja tiesības ierobežot apakšuzņēmējiem nododamo darbu apjomu, proti, pretendents ir tiesīgs nodot apakšuzņēmējiem veicamos darbus pretendenta izvēlētajā apjomā, vienlaikus kā ģenerālu uzņēmējs saglabājot atbildību par šo darbu izpildi attiecībā pret pasūtītāju (pasūtītāja tiesības ierobežot apakšuzņēmējiem nododamo darbu apjomu tika izslēgtas ar grozījumiem Publisko iepirkumu likumā, kas stājās spēkā 2012.gada 1.augustā).

Pasūtītāja tiesības ierobežot apakšuzņēmējiem nododamo darbu apjomu neparedz arī Direktīvas 2004/17/EK² un 2004/18/EK. Turklāt atbilstoši Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā (skat. *Siemens and ARGE Telecom* (C-314/01) 42.-48.p.; *Holst Italia* (C-176/98) 24.-30.p.) paustajai tiesību normu interpretācijai nav pamata ierobežot apakšuzņēmēju piesaistīšanu līguma izpildē, ja pretendents pierāda, ka to resursi viņam būs pieejami.

Iepriekš minētais attiecas arī uz SPSIL.

9. Paredzēta elastīga iepirkuma līguma grozīšanas iespēja

² Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīva 2004/17/EK, kas koordinē līgumu piešķiršanas procedūras subjektiem, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu jomā

Izvērtējot iepirkuma dokumentāciju, Iepirkumu uzraudzības birojs nereti konstatē, ka tajā paredzētā iepirkuma līguma grozīšanas kārtība ir atrunāta nepilnīgi/neatbilstoši Publisko iepirkumu likuma regulējumam.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 67.¹ panta regulējumam un Eiropas Savienības Tiesas praksei, lai tiktu nodrošināta vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret visiem pretendentiem, līguma darbības laikā nedrīkst tikt veikti būtiski līguma grozījumi, izņemot Publisko iepirkumu likuma 67.1 panta otrajā daļā noteiktajos gadījumos. Par būtiskiem līguma grozījumiem ir atzīstami tādi grozījumi, kas atbilst minētā panta trešās daļas regulējumam.

Ievērojot Publisko iepirkumu likuma 67.¹ panta otrās daļas 1.punktu, būtiski iepirkuma līguma grozījumi (tostarp arī izmaiņas tehniskajās prasībās, darbu apjomu un līgumcenas samazināšana vai palielināšana) ir pieļaujami tikai tādā gadījumā, ja iepirkuma dokumentācijā jau sākotnēji ir skaidri un nepārprotami paredzēta grozījumu iespējamība, gadījumi, kad grozījumi ir pieļaujami, grozījumu apjoms un būtība, lai pretendents, jau sagatavojot piedāvājumu, varētu ar tiem rēķināties (piemēram, ir atrunātas konkrētas darbu pozīcijas, no kurām pasūtītājs finansējuma trūkuma dēļ varētu atteikties u.tml.). Savukārt, ja iepirkuma dokumentācijā šāds regulējums nav ietverts, iepriekš minēto izmaiņu veikšana parasti norāda uz jaunas iepirkuma procedūras rīkošanas nepieciešamību.

Attiecībā uz SPSIL Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, ņemot vērā, ka Publisko iepirkumu likuma 67.¹ pantā ietvertais regulējums izriet no Eiropas Savienības Tiesas judikatūras un atbilst likuma 2.panta 2.punktā nostiprinātajam piegādātāju vienlīdzīgas attieksmes principam (kas ir paredzēts arī SPSIL 2.panta 2.punktā), iepriekš sniegtais skaidrojums jāņem vērā, arī veicot iepirkumus, kam tiek piemērots SPSIL regulējums.

10. Neatbilstoša CPV koda norādīšana

Iepirkumu uzraudzības birojs, veicot pirmspārbaudes, ir konstatējis, ka paziņojumā par līgumu tiek norādīti tādi CPV kodi, kas neatbilst faktiskajam līguma priekšmetam (ir pilnīgi vai arī daļēji maldinoši).

Norādot neatbilstošu CPV kodu, nav nodrošināts Publisko iepirkumu likuma, kā arī SPSIL 2. panta 1. punktā noteiktais mērķis nodrošināt iepirkuma procedūras atklātumu, jo nepareizi norādītā CPV koda dēļ attiecīgie piegādātāji neuzzina iepirkuma patieso saturu un līdz ar to arī neiesniedz savus piedāvājumus iepirkuma procedūrā, kā rezultātā netiek nodrošināta arī efektīva konkurence iepirkuma priekšmetam atbilstošajā tirgū.

11. Iepirkuma dokumentācijas savlaicīga neievietošana pasūtītāja mājaslapā

Iepirkumu uzraudzības birojs bieži konstatē, ka pasūtītāji savlaicīgi neievieto savā mājaslapā visu ar iepirkuma procedūru saistīto dokumentāciju.

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 30.panta pirmo daļu pasūtītājs nodrošina brīvu un tiešu elektronisku pieeju iepirkuma procedūras dokumentiem un visiem papildus nepieciešamajiem dokumentiem, kā arī iespēju ieinteresētajiem piegādātājiem iepazīties uz vietas ar iepirkuma procedūras dokumentiem, sākot ar attiecīgās iepirkuma procedūras izsludināšanas brīdi. Tas nozīmē, ka pasūtītājs nav tiesīgs savā

mājaslapā ievietot nepieciešamo informāciju vēlāk, nekā paziņojums par līgumu ir izsludināts, t.i., ievietots Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā.

12. Iepirkuma procedūras dokumentācijas grozījumu uzskatīšana par precizējumiem

Veicot iepirkumu pirmspārbaudes, Iepirkumu uzraudzības birojs ir konstatējis, ka pasūtītājs, sniedzot piegādātājiem tādu papildu informāciju, kas pēc būtības groza iepirkuma procedūras dokumentācijas saturu, nereti šo informāciju uzskata (vai nodēvē) par precizējumiem un npublicē paziņojumu par grozījumiem Iepirkumu uzraudzības biroja mājaslapā.

Iepirkumu uzraudzības birojs vērš uzmanību, ka pasūtītāja sniegtā papildu informācija ir uzskatāma par precizējumiem vienīgi tādā gadījumā, ja tai pēc būtības ir tikai precizējošs raksturs (piemēram, ja pasūtītājs, atbildot uz pretendenta uzdoto jautājumu, izskaidro kādu iepirkuma dokumentācijā noteikto prasību, nemainot tās saturu pēc būtības, vai izlabo tehniska rakstura kļūdu u.tml.).

Savukārt, ja ar sniegto papildu informāciju pēc būtības tiek grozīts iepirkuma dokumentācijas saturs, uz pasūtītāju attiecas Publisko iepirkumu likuma 26.panta trešā daļa (SPSIL 31.panta trešā daļa), kas nosaka, ka, ja pasūtītājs izdara grozījumus iepirkuma procedūras dokumentos vai pagarina noteiktos pieteikumu un piedāvājumu iesniegšanas termiņus, tas publicē paziņojumu par grozījumiem. Papildus pasūtītājam šādā gadījumā jāievēro 29.panta trešajā un piektajā daļā norādītais attiecībā uz piedāvājumu un pieteikumu iesniegšanas termiņu pagarināšanu (SPSIL 35.panta trešajā daļā noteiktais attiecībā uz piedāvājumu iesniegšanas termiņa pagarināšanu atklātā konkursā), kā arī Publisko iepirkumu likuma 30.panta piektās daļas (SPSIL 36.panta piektās daļas) regulējums attiecībā uz informācijas par veiktajiem grozījumiem pieejamību pēc tam, kad paziņojums par grozījumiem ir iesniegts Iepirkumu uzraudzības birojam publicēšanai.

13. Obligāta būvdarbu vietas apskate noteiktos laikos

Ņemot vērā būvdarbu līgumu specifiku, pasūtītāji nolikumos bieži iekļauj prasību par to, ka pretendentiem obligāti ir jāapskata būvdarbu vieta. Tomēr nereti no nolikumiem izriet, ka būvdarbu vietas apskate noteikta visiem ieinteresētajiem piegādātājiem vienlaicīgi vienā konkrētā datumā un noteiktā laikā, un individuāla vietas apskate konkursa norises laikā nav atļauta. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, pastāvot nosacījumam, ka pretendentiem ir obligāti jāveic objekta apskate, lai nepamatoti neierobežotu tādu pretendentu tiesības piedalīties iepirkuma procedūrā, kuri pasūtītāja noteiktajā datumā vai vairākos noteiktajos datumos dažādu iemeslu dēļ nevar veikt objekta apskati, pasūtītājam ir jānodrošina objekta apskate arī citos laikos pēc ieinteresēto piegādātāju pieprasījuma.

14. Termiņu neatbilstība Publisko iepirkumu likuma 42.panta otrās daļas 1. un 2.punktam

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 42.panta otrās daļas 1. un 2.punktam piegādātājs savas tehniskās un profesionālās spējas atbilstoši būvdarbu, piegādes vai

pakalpojumu raksturam, kvantitātei un svarīguma pakāpei var apliecināt, iesniedzot informāciju par veiktajiem būvdarbiem par *iepriekšējo piecu gadu periodu*, savukārt informāciju par veiktajām piegādēm vai sniegtajiem pakalpojumiem – par *iepriekšējo triju gadu periodu*. Līdz ar to, piemēram, par neatbilstošām minētajam regulējumam tiek uzskatītas šādas prasības: „Pretendentam jābūt pieredzei līdzīgu būvdarbu veikšanā pēdējo triju gadu laikā” (jo pasūtītājam nav pamata ierobežot piegādātāja tiesības apliecināt savas spējas, atsaucoties uz veiktajiem būvdarbiem mazāk kā piecu gadu termiņā) vai „Pretendentam jābūt pieredzei šādu pakalpojumu sniegšanā pēdējo piecu gadu laikā” (jo šāds termiņš pārsniedz likumā atļauto).

Turklāt no Publisko iepirkumu likuma 42.panta otrās daļas 1. un 2.punkta regulējuma izriet, ka piegādātājs savas tehniskās un profesionālās spējas apliecina ar informāciju par veiktajiem būvdarbiem/ sniegtajiem pakalpojumiem, nevis nostrādātajiem gadiem kā tādiem. Attiecīgi piegādātājs var izvēlēties, kuros gados iegūto pieredzi uzrādīt. Papildus jāņem vērā, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 42.panta piekto daļu pasūtītājs nenosaka prasības attiecībā uz minimālo kandidāta vai pretendenta darbības laiku, līdz ar to pasūtītājs var izvirzīt prasības par konkrētu veikto darbu/sniegto pakalpojumu/piegāžu skaitu, nevis pieredzes prasību par konkrētu periodu.

15. Neatbilstoši nosacījumi attiecībā uz finanšu apgrozījuma apliecināšanas iespējām

Nereti iepirkuma dokumentācijā tiek noteikts, ka pretendents ir tiesīgs apliecināt tā finanšu apgrozījuma atbilstību, atsaucoties uz jebkuras citas personas iespējām (piemēram, norādot uz apakšuzņēmēja vai uz personas, uz kuras iespējām pretendents balstās, lai apliecinātu, ka tā kvalifikācija atbilst paziņojumā par līgumu vai iepirkuma procedūras dokumentos noteiktajām prasībām, apgrozījumu).

Tā kā prasība par nepieciešamo finanšu apgrozījumu ir saistīta ar pretendenta darbības finansiālajiem rādītājiem (kapacitāti) un raksturo tā spējas uzņemties finansiālas saistības, Iepirkumu uzraudzības biroja ieskatā ar šo personu palīdzību nevar tikt izpildīta prasība par nepieciešamo finanšu apgrozījumu pretendentam, jo minētās personas neuzņemas finansiālu atbildību par līgumu. Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka minēto prasību var apliecināt pats pretendents vai arī pretendents kopā ar citu tirgus dalībnieku palīdzību, piemēram, *apvienojoties personu apvienībā, kura kopumā ir atbildīga* par līguma izpildi, t.sk. finansiālajām saistībām, vai iesniedzot citus līdzvērtīgus pierādījumus (piemēram, apņemšanos uz līguma izpildes brīdi izveidot apvienību, kas būs solidāri atbildīga par līguma izpildi). Attiecīgi, lai nerastos strīdi, Iepirkumu uzraudzības birojs iesaka iepriekš norādīto iekļaut iepirkuma procedūras dokumentācijā.

16. Prasība par reģistrēšanos noteiktos Latvijas Republikas reģistros

Atbilstoši Direktīvas 2004/18/EK 3. 52.panta piektajai daļai citu dalībvalstu komersantiem nedrīkst likt reģistrēties oficiāli apstiprinātā sarakstā vai sertificēties

³ Eiropas Parlamenta un Padomes 2004.gada 31.marta direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts līgumu, piegādes valsts līgumu un pakalpojumu valsts līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru

tālab, lai tie varētu piedalīties iepirkuma procedūrā. Savukārt ar Publisko iepirkumu likuma 40.panta pirmajā daļā (SPSIL – 43.pants) noteikto, ka piegādātājam ir jābūt reģistrētam, licencētam vai sertificētam atbilstoši „attiecīgās valsts normatīvo aktu prasībām”, ir saprotama *piegādātāja izcelsmes (reģistrācijas) valsts*, nevis valsts, kur tiek rīkota iepirkuma procedūra. Līdz ar to pasūtītājs nedrīkst noteikt, piemēram, ka piegādātājam (t.sk. ārvalsts) uz piedāvājumu iesniegšanas brīdi jābūt reģistrētam Latvijas Republikas Būvkomersantu reģistrā. Tā kā šāda prasība ierobežo ārvalstu būvkomersantus, dokumentācijā jāparedz, ka pasūtītājs atzīs arī attiecīgās valsts prasībām atbilstoši reģistrētu piegādātāju.

Jāņem vērā arī tas, ka atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 40.panta trešajai daļai pasūtītājs nenosaka prasības attiecībā uz minimālo laiku kopš piegādātāja reģistrēšanas, licencēšanas vai pilnvarošanas, vai kļūšanas par kādas īpašas organizācijas biedru.

17. Neatbilstoši izvirzīti nosacījumi attiecībā uz pretendentiem (tā speciālistam) nepieciešamo būvprakses vai arhitekta prakses sertifikāta izdevēj institūciju

Nereti iepirkuma dokumentācijā attiecībā uz Latvijā reģistrētu pretendentu (tā speciālistu), ir izvirzīta prasība, ka tā būvprakses vai arhitekta prakses sertifikātam jābūt kādas konkrētas institūcijas izdotam, lai arī nepieciešamo sertifikātu attiecīgajā jomā izdod vairākas institūcijas.

Iepirkumu uzraudzības birojs vērš uzmanību, ka atbilstoši Ministru kabineta 2003.gada 8.jūlija noteikumu Nr.383 „Noteikumi par būvprakses un arhitekta prakses sertifikātu piešķiršanu, reģistrēšanu un anulēšanu” 3.punktam būvprakses vai arhitekta prakses sertifikātus piešķir, sertifikātu derīguma termiņu pagarina vai sertifikātus anulē kompetentas sertificēšanas institūcijas, kuru sarakstu Ekonomikas ministrija publicējusi laikrakstā „Latvijas Vēstnesis”. Ņemot vērā, ka saskaņā ar Ekonomikas ministrijas apkopoto būvprakses un arhitekta prakses sertificēšanas institūciju sarakstu (pieejams arī mājaslapā <http://www.em.gov.lv/em/2nd/?cat=30244>) Latvijā ir vairākas institūcijas, kas ir akreditētas izsniegt nepieciešamos sertifikātus iepriekš minētajos Ministru kabineta noteikumos paredzētajās sertificēšanas jomās, pasūtītājam ir vai nu jāmin visas attiecīgās institūcijas, kas ir tiesīgas izdot nepieciešamo sertifikātu, vai arī tam ir jāizvirza prasība par attiecīgā sertifikāta esamību, nenosakot konkrētu izdevēj institūciju.

18. Vērtēšanas kritēriji nav izstrādāti pietiekami detalizēti

Iepirkumu uzraudzības birojs vērš uzmanību uz to, ka, izvēloties par piedāvājuma izvēles kritēriju saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu, iepirkuma procedūras dokumentācijā jānorāda ne tikai visi vērtēšanas kritēriji to nozīmīguma secībā, īpatsvars un skaitliskās vērtības, bet arī *piedāvājuma izvēles algoritms saskaņā ar šiem kritērijiem un apraksts, kā tiks vērtēts katrs no norādītajiem vērtēšanas kritērijiem*.

Piemēram, ja pasūtītājs ir paredzējis vērtēt pretendenta tehniskās priekšrocības un funkcionālo raksturojumu, lai būtu iespējams veikt objektīvu pretendentu iesniegto piedāvājumu salīdzināšanu, novērtēšanu un izdevīgākā piedāvājuma izvēli, ir jābūt skaidri definētam, kādas tehniskās iespējas pasūtītājs uzskatīs par tehniskām

priekšrocībām, kā arī jānosaka, kādu risinājumu pasūtītājs uzskatīs par funkcionāli visveiksmīgāko un kādos gadījumos punktu skaits tiks samazināts. Turklāt kritērijiem ir jābūt tieši saistītiem ar līguma priekšmetu, tāpēc, vērtējot, piemēram, tehniskās priekšrocības, var tikt vērtēts tikai tehniskais risinājums, kas tiks izmantots līguma izpildē un var nodrošināt efektīvāku un kvalitatīvāku līguma izpildi, nevis, piemēram, pasūtītāja rīcībā esošie tehniskie resursi, kas attiecas uz pretendenta kvalifikācijas novērtēšanu un kuru esamība liecina vienīgi par spēju izpildīt līgumu, nevis lielāku priekšrocību esamību.

Bieži saskaņā ar nolikumu saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma ietvaros tiek vērtēta piedāvājuma apraksta detalizācija. Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka piedāvājuma apraksta detalizācija var tikt ņemta vērā, vienlaikus vērtējot piedāvājumu pēc būtības, piemēram, ar mazāku punktu skaitu varētu tikt novērtēts piedāvājums, kura apraksta trūkumi liecinātu par neatbilstībām atsevišķām izvirzītajām prasībām vai neļautu konstatēt piedāvājuma atbilstību visām izvirzītajām prasībām, tomēr vienīgi detalizācijas pakāpe pati par sevi neliecina par saimniecisko izdevīgumu.

19. Neatbilstoša aritmētisko kļūdu labošanas kārtība

Nereti iepirkuma procedūras dokumentācijā sastopama aritmētisko kļūdu labošanas kārtība, kas neatbilst Publisko iepirkumu likuma regulējumam. Tā, piemēram, nosacījums, ka, ja finanšu piedāvājumā kopējā cena ir mazāka par vienību cenu summu, komisija ņem vērā kopējo cenu, ir uzskatāms par neatbilstošu. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā kopējā cena veidojas, attiecīgi saskaitot vai reizinot vienības cenu, aritmētiskā kļūda var rasties, vienīgi aprēķinot kopējo cenu. Līdz ar to nav nozīmes faktam, vai vienību cenu summa ir mazāka vai lielāka par kopējo cenu; vērā ņemama ir pareizi aprēķinātā summa.

20. Prasība par finanšu rezerves iekļaušanu pretendenta finanšu piedāvājumā

Nereti iepirkuma procedūras dokumentācijā konstatējamas prasības par finanšu rezerves iekļaušanu neparedzētiem darbiem, it īpaši attiecībā uz būvdarbu līgumiem. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka saskaņā ar Ministru kabineta 2006.gada 19.decembra noteikumu Nr.1014 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 501-06 „Būvizmaksu noteikšanas kārtība”” 3.pielikumu un 22.punktu pasūtītāja finanšu rezerve neparedzētiem darbiem un izdevumiem ir finanšu līdzekļi, kas ir iekļaujami pasūtītāja būvniecības koptāmē, savukārt finanšu rezerves iekļaušanu pretendenta darbu izpildes tāmē minētie noteikumi neparedz. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka pretendents cenu piedāvājumā ir jāiekļauj būvdarbu izmaksas, pamatojoties uz iepirkuma procedūras dokumentācijā norādītajiem darbu apjomiem, ierēķinot šajās izmaksās arī iespējamos riskus, un nav pamatoti iekļaut piedāvājumā pasūtītāja noteiktu rezervi konkrētā apmērā, kuras izmantošana nav iepriekš paredzama.

Līgumā var atrunāt samaksas veikšanu papildus līguma pamatsummai (kas noteikta atbilstoši iepirkuma dokumentācijā dotajiem darbu apjomiem), neveicot jaunu iepirkuma procedūru, taču šādi nosacījumi izmantojami tikai tādu papildu darbu izmaksu segšanai, kas jau sākotnēji tika iekļauti tehniskajās specifikācijās (darbu daudzumu sarakstos saskaņā ar tehnisko projektu) un par ko tika rīkota iepirkuma procedūra, bet kuru apjoms ir palielinājies, piemēram, nepilnību dēļ tehniskajā

projektā, vai arī tādu darbu izmaksu segšanai, kas darbu daudzumu sarakstos saskaņā ar tehnisko projektu netika paredzēti, taču kuru iestāšanos pasūtītājs ir prognozējis, tādēļ norādījis tos iepirkuma dokumentācijā un atrunājis to izmaksu aprēķināšanas principus gadījumā, ja tie iestāsies. Šajā gadījumā līguma grozījumi pieļaujami iepriekš iepirkuma dokumentācijā (līgumprojektā) atrunātā noteiktā apjomā (skatīt Publisko iepirkumu likuma 67.1 panta regulējumu). Savukārt, ja, veicot līguma izpildi, rodas nepieciešamība veikt papildu darbus, par kuru veikšanu netika rīkota iepirkuma procedūra un kas sākotnēji netika iekļauti līgumā, nepieciešamības gadījumā par papildu darbu veikšanu ir jārīko jauna iepirkuma procedūra atbilstoši papildu darbu līgumcenai (piemēram, sarunu procedūra Publisko iepirkumu likumā noteiktajos gadījumos).

21. Aizliegums piedalīties iepirkuma procedūrā interešu konflikta dēļ

Iepirkuma dokumentācijā bieži sastopama prasība, ka personām, kuras pašas vai kuru pārstāvji piedalījušies iepirkuma dokumentācijas vai tās daļas sagatavošanā, aizliegts piedalīties konkrētajā procedūrā. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka Publisko iepirkumu likuma 11.panta ceturtajā daļa nosaka, ka, ja piegādātājs, tā darbinieks vai piegādātāja piedāvājumā norādītā persona ir piedalījusies kādā no iepriekšējiem attiecīgā iepirkuma projekta posmiem vai iepirkuma procedūras dokumentācijas izstrādāšanā, piegādātājs nav tiesīgs piedalīties nākamajos tā paša projekta posmos vai attiecīgajā iepirkuma procedūrā vienīgi tādā gadījumā, ja minētie apstākļi šim piegādātājam dod priekšrocības šajā iepirkuma procedūrā, tādējādi ierobežojot konkurenci. Savukārt likuma 11.panta piektā daļa paredz, ka pasūtītājs, konstatējis šī panta ceturtajā daļā minētos apstākļus, pirms iespējamās kandidāta vai pretendenta noraidīšanas ļauj tam apliecināt, ka nav tādu apstākļu, kas šim kandidātam dod jebkādas priekšrocības attiecīgajā iepirkuma procedūrā. Līdz ar to automātiska pretendenta izslēgšana, kā arī šādu prasību izvirzīšana ir neatbilstoša Publisko iepirkumu likuma regulējumam.

SPSIL šis jautājums tiek regulēts 15.panta piektajā un sestajā daļā.

Tāpat sastopamas prasības, saskaņā ar kurām pretendentu piesaistītie apakšuzņēmēji un speciālisti nedrīkst būt iesaistīti citu pretendentu piedāvājumos.

Iepirkumu uzraudzības birojs secina, ka šādu ierobežojumu mērķis ir izslēgt no iepirkuma procedūras pretendentes, kas uzskatāmi par vienu tirgus dalībnieku Konkurences likuma izpratnē vai arī ir citādā veidā saistīti, un, ņemot vērā minēto saistību, var deformēt konkurenci.

Iepirkumu uzraudzības birojs vērš uzmanību, ka, izskatot lietu par koncernu un atsevišķu tā dalībnieku tiesībām piedalīties vienā iepirkuma procedūrā (2009.gada 23.decembra spriedums lietā Nr.C-376/08), Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka *automātiska šādu pretendentu izslēgšana no dalības iepirkuma procedūrā ir pretēja Kopienas interesēm nodrošināt iespēju piedalīties konkursā pēc iespējas lielākam pretendentu skaitam* un pārsniedz to, kas nepieciešams, lai sasniegtu šī ierobežojuma mērķi, jo nedod iespēju pretendentiem pierādīt, ka to piedāvājumi ir izstrādāti pilnīgi neatkarīgi un tādējādi nepastāv risks par ietekmi uz konkurenci starp pretendentiem.

Līdzīgi 2009.gada 19.maija spriedumā lietā Nr.C-538-07, vērtējot aizlieguma vienā procedūra piedalīties kontroles attiecībās esošiem uzņēmumiem pamatotību Eiropas Kopienu tiesību principu kontekstā, Eiropas Savienības Tiesa atzina, ka tikai šādu attiecību konstatēšana nav pietiekams pamats, lai automātiski izslēgtu pretendētus no iepirkuma procedūras, nepārbaudot, vai šādām attiecībām bija konkrēta ietekme uz uzņēmumu attiecīgo rīcību šajā iepirkuma procedūrā.

Ņemot vērā šajos spriedumos pausto interpretāciju attiecībā uz interešu konflikta jautājumiem, Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka iepriekš uzskaitītās prasības, ko pasūtītāji izvirza nolikumos, neatbilst Eiropas Savienības Tiesas praksei un piegādāju efektīvas konkurences nodrošināšanas principam, un attiecīgie pretendenti varētu tikt izslēgti no iepirkuma procedūras tikai tad, *ja tiktu konstatēts, ka to attiecības ir ietekmējušas sagatavotos piedāvājumus, līdz ar to negatīvi ietekmējot konkurenci iepirkuma procedūrā, un pretendenti nevarētu pierādīt pretējo.*

22. Piedāvājuma noraidīšana noformējuma prasību neizpildes dēļ

Piedāvājumu noformējuma prasību neievērošana lielākoties neietekmē iespēju novērtēt piedāvājumu atbilstību pasūtītāja noteiktajām prasībām un tā izdevīgumu atbilstoši piedāvājumu vērtēšanas kritērijiem, kā arī ne vienmēr šāda piedāvājumu vērtēšana rada vienlīdzīgas attieksmes pret pārējiem pretendentiem pārkāpumu. Attiecīgi, lemjot par neatbilstoši noformētu piedāvājumu noraidīšanu, pasūtītājam jāvērtē šādas noraidīšanas samērīgums. Tā, piemēram, gadījumā, ja par piedāvājuma noformējuma trūkumu tiek uzskatīta neatbilstoši normatīvajiem aktiem noformēta dokumenta kopija, Publisko iepirkumu likuma 37.panta piektā daļa (SPSIL 47.panta trešā daļa) paredz tiesības pasūtītājam pieprasīt, lai pretendents uzrāda dokumenta oriģinālu vai iesniedz apliecinātu dokumenta kopiju. Līdz ar to Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata par atbilstošu tāda noteikuma iekļaušanu iepirkuma procedūras dokumentācijā, saskaņā ar kuru piedāvājuma noformējuma trūkumu gadījumā iepirkuma komisija var lemt par piedāvājuma tālāku izskatīšanu (nevis paredzot, ka šādā gadījumā piedāvājums tiks automātiski noraidīts). Pat ja iepirkuma procedūras dokumentācijā šādas iepirkuma komisijas tiesības noteiktas nav, Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka iepirkuma komisijai, vērtējot noformējuma prasību neatbilstību, minētais princips par noraidīšanas samērīguma vērtēšanu ir jāņem vērā.

23. Nepamatotu prasību izvirzīšana attiecībā uz pretendenta uzņēmumā nepieciešamajām vadības sistēmām

Saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 43.pantu un 44.panta 3.punktu (SPSIL – 44.pantu un 45.panta 3.punktu) piegādātājs spēju īstenot pasākumus kvalitātes vai vides aizsardzības prasību nodrošināšanai līgumu izpildes laikā var pierādīt ne tikai ar attiecīgo uzņēmumā ieviesto vadības sistēmu apliecinājumiem sertifikātiem, bet arī ar citiem pierādījumiem par līdzvērtīgiem kvalitātes vai vides aizsardzības prasību nodrošinājuma pasākumiem. Līdz ar to pasūtītājam, nosakot prasības par kvalitātes nodrošināšanas vai vides vadības standartizētu sistēmu esamību pretendenta uzņēmumā (piemēram, pieprasot ISO sertifikāta iesniegšanu vai reģistrāciju EMAS sistēmā), iepirkuma procedūras dokumentācijā jānosaka, ka tiek pieņemti arī citi Eiropas Savienības dalībvalsts normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā

akreditētas institūcijas izdoti sertifikāti, kā arī citi piegādātāja iesniegti pierādījumi par līdzvērtīgu kvalitātes vadības pasākumu īstenošanu vai

darbības atbilstību vides aizsardzības prasībām.

Papildus Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka pasūtītājs nav tiesīgs izvirzīt pretendentam tādus nosacījumus dalībai iepirkuma procedūrā, kas nav pamatojami ar Publisko iepirkumu likuma (vai ar SPSIL) noteikumiem, un norāda, ka saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma 43. un 44.pantu (SPSIL 44. un 45.pantu) pasūtītājs var izvirzīt prasības, ka pretendenta uzņēmumā ir ieviestas kvalitātes nodrošināšanas un vides vadības sistēmas, taču ne Publisko iepirkumu likums, ne arī SPSIL neparedz pasūtītāja tiesības izvirzīt prasības par to, lai piegādātājam būtu izveidota arodveselības vai darba drošības sistēma (piemēram, OHSAS vai ekvivalenta), līdz ar to pasūtītājam jāpieņem jebkādi pierādījumi par darba drošības un arodveselības pasākumiem uzņēmumā (piemēram, apliecinājums par attiecīgā speciālista piesaisti līguma izpildē).

24. Konkrētas pieļaujamās pretendenta peļņas vai virsizdevalu procentu likmes norādīšana iepirkuma procedūras dokumentācijā

Nereti iepirkuma procedūras dokumentācijā pasūtītājs nosaka konkrētu pieļaujamo pretendenta peļņas vai virsizdevalu procentu likmi vai arī iekļauj norādi, ka, piemēram, ja pretendents savā finanšu piedāvājumā nav norādījis peļņas/virsizdevalu procentu likmi, tad uzskatāms, ka tā ir 5%.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā peļņa un virsizdevalu ir izmaksas, kuru lielums ir atkarīgs no paša pretendenta darbības, pasūtītājam nav tiesiska pamata noteikt konkrētu peļņas/virsizdevalu izmaksu apjomu, kas mākslīgi maina pretendenta piedāvāto cenu.

25. Nepamatoti noteiktas prasības attiecībā uz preču piegādi/pakalpojumu sniegšanu/būvdarbu veikšanu publiskā vai privātā sektorā

Iepirkumu uzraudzības birojs vērs uzmanību, ka, ja pasūtītājs ir noteicis, ka pretendenta/tā piesaistītā vai nodrošinātā speciālista iepriekšējā pieredze attiecīgo preču piegādē/pakalpojumu sniegšanā/būvdarbu veikšanā tiks atzīta, ja tā būs iegūta tieši un tikai publiskā vai tieši un tikai privātajā sektorā (piemēram, noteikts, ka pretendentam jānorāda pieredze attiecīgā pakalpojuma sniegšanā tikai valsts iestādēs), šādai prasībai jābūt objektīvi pamatotai un nepieciešamai, pretējā gadījumā šādas prasība nepamatoti ierobežo pretendētus.

Piemēram, prasība, ka pretendentam nepieciešamajai pieredzei IT lietojumprogrammatūras izstrādes, ieviešanas, uzturēšanas u.tml. jomā jābūt iegūtai tieši publiskās pārvaldes iestādēs, nepastāvot šādas prasības objektīvam pamatojumam, kas apliecinātu, ar ko nepieciešamā pieredze publiskajā sektorā būtiski atšķiras no pieredzes privātajā sektorā, Iepirkumu uzraudzības biroja ieskatā nav pamatota. Attiecīgi, pastāvot šādam nosacījumam, nepamatoti tiek radīta situācija, ka piegādātājs, t.sk. ārvalstu, kuram nav šādas pieredzes tieši publiskās pārvaldes iestādēs, bet tas pēc būtības līdzvērtīgus pakalpojumus (vai pat sarežģītākus) ir sniedzis privātajā sektorā, piemēram, bankām (kurās tiek izmantotas informācijas

sistēmas ar augstām drošības prasībām un kuru izpilde līdz ar to varētu apliecināt arī pretendenta pietiekamo pieredzi publiskā sektorā), tūrisma uzņēmumiem, privātām izglītības iestādēm u.tml., nevar tikt atzīts par atbilstošu šajā iepirkuma procedūrā.

26. Izvirzīti nosacījumi par veicamiem darbiem pēc līguma izpildes termiņa beigām

Iepirkumu uzraudzības birojs nereti konstatē, ka attiecībā uz preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu iepirkuma procedūras dokumentācijā tiek izvirzīti ar tehniskajā specifikācijā izvirzītajām prasībām nesaistīti nosacījumi par darbiem pēc līguma izpildes termiņa beigām vai papildus tehniskajā specifikācijā paredzētajam pakalpojumu saturam un apjomam.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā iepirkuma līgums tiek slēgts, pamatojoties uz iepirkuma dokumentācijā ietvertajām prasībām, tai skaitā tehniskās specifikācijas prasībām un finanšu piedāvājuma noteikumiem, nosacījumi par darbiem pēc līguma izpildes termiņa beigām vai papildus tehniskajā specifikācijā paredzētajam pakalpojumu saturam un apjomam (kas tieši nesaistās ar jau specifikācijā paredzētajiem darbiem – piemēram, pēcgarantijas apkalpošana, ja tā netika vērtēta iepirkumā), nevar tikt izvirzīti.

27. Neatbilstošs iesniedzamo dokumentu derīgumu termiņš

Nereti pasūtītāji, sagatavojot iepirkuma dokumentāciju, neprecīzi nosaka iesniedzamo dokumentu derīgumu termiņu.

Atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 37.panta trešajai daļai izziņas un citus dokumentus, kurus Publisko iepirkumu likumā noteiktajos gadījumos izsniedz kompetentās institūcijas, pasūtītājs pieņem un atzīst, ja tie izdoti ne agrāk kā vienu mēnesi pirms iesniegšanas dienas.

Savukārt Publisko iepirkumu likuma 39.panta 5.² daļas 2.punktā, 5.³ daļas 2.punktā un 5.⁴ daļas 2.punktā minētās izziņas (attiecībā uz ārvalstī reģistrētu kandidātu vai pretendentu) tiek pieprasītas vienīgi tam kandidātam vai pretendentam, kuram būtu piešķiramas līgumu slēgšanas tiesības, tādējādi piedāvājumu iesniegšana un attiecīgo dokumentu iesniegšana nenotiek vienlaicīgi. Līdz ar to pasūtītājs iepirkuma dokumentācijā nedrīkst paredzēt, ka izziņas un kompetento institūciju izsniegtie dokumenti nedrīkst būt vecāki par vienu mēnesi, skaitot no *piedāvājumu iesniegšanas*, bet gan tam jāparedz, ka attiecīgie dokumenti nedrīkst būt vecāki par vienu mēnesi, skaitot no *to iesniegšanas* dienas. Ja uz brīdi, kad tiek pieņemts starplēmums par ārvalstīs reģistrētu kandidātu vai pretendentu, kurš būtu uzaicināms iesniegt piedāvājumu vai attiecīgi kuram varētu tikt piešķirtas līguma slēgšanas tiesības, tā piedāvājumā iesniegtā izziņa būs izdota agrāk nekā pirms mēneša, pasūtītājam būs jāpieprasa jauna izziņa.

Sabiedrisko pakalpojumu sniedzējiem saskaņā ar SPSIL 47.panta pirmo daļu izziņas un dokumenti, kurus izsniedz kompetentās institūcijas, ir jāatzīst un jāpieņem, ja tie izdoti ne agrāk kā trīs mēnešus pirms iesniegšanas dienas.

Turklāt jāņem vērā, ka attiecīgais dokumentu derīgumu termiņš ir attiecināms uz izziņām un dokumentiem, kuri ir iesniedzami saskaņā ar Publisko iepirkumu likuma

39.pantu un SPSIL 42.pantu, nevis uz tādiem dokumentiem, kas, piemēram, apliecina pretendenta kvalifikāciju vai saimniecisko stāvokli.

28. Prasība, ka pretendenta piedāvātajiem izstrādājumiem, materiāliem vai iekārtām jāatbilst noteiktiem (pasūtītāja norādītajiem) standartiem

Iepirkumu uzraudzības birojs nereti konstatē, ka pasūtītājs attiecībā uz atsevišķiem izmantojamajiem izstrādājumiem, materiāliem vai iekārtām ir izvirzījis prasības, ka tiem jāatbilst noteiktam standartam (piemēram, Latvijas nacionālajam standartam LVS 77 u.c.), neparedzot iespēju, ka pretendents var piedāvāt materiālus, kas atbilst ekvivalentam standartam. Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka atbilstoši Publisko iepirkumu likuma 17.panta ceturtās daļas pirmajam punktam (SPSIL 20.panta ceturtās daļas 1.punktam), ja pasūtītājs tehniskajā specifikācijā ietver atsauci uz konkrētu standartu, tad katrā atsaucē jāiekļauj vārdi „vai ekvivalents”.

Vienlaikus Iepirkumu uzraudzības birojs vērš uzmanību, ka, veicot piedāvājumu izvērtēšanu, pasūtītājs, ievērojot Publisko iepirkumu likuma 17.panta piekto daļu (SPSIL 20.panta piekto daļu), nav tiesīgs noraidīt piedāvājumu tāpēc, ka piedāvātā prece vai pakalpojumi neatbilst atsaucē norādītajiem standartiem vai tehniskajām specifikācijām, ja pretendents piedāvājumā ar dokumentiem, ko pasūtītājs atzīst par pieņemamiem (tajā skaitā ražotāja tehnisko dokumentāciju vai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā akreditētas institūcijas izsniegtu apliecinājumu par pārbaudes rezultātiem), var pierādīt, ka piedāvājums ir ekvivalents un apmierina pasūtītāja prasības, kas izteiktas tehniskajā specifikācijā.

29. Piegādājamajām iekārtām norādīti konkrēti izmēru u.c. īpašību parametri, nepieļaujot iespējamās amplitūdas

Veicot pirmspārbaudes, Iepirkumu uzraudzības birojs nereti konstatē, ka attiecībā uz iepērkamajām precēm ir norādītas konkrētas prasības, kas precīzi raksturo to īpašības, būtībā izslēdzot iespēju piedāvāt ekvivalentas preces (t.i., preču gabarītmēri, svars un citas prasības ir norādītas nevis kādā noteiktā amplitūdā, bet gan specifiskos un konkrētos lielumos, piemēram, līdz milimetra precizitātei), kas Iepirkumu uzraudzības biroja ieskatā var liecināt par to, ka ir iespējams piedāvāt tikai konkrēta ražotāja preces.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka pasūtītājam tehniskajās specifikācijās ir jānosaka minimālās tehniskās prasības piegādājamajām precēm, kādas ir nepieciešamas, lai nodrošinātu šo preču funkcionalitāti, piemērotību konkrētajiem darba apstākļiem un savietojamību ar pasūtītāja rīcībā esošajām iekārtām un sistēmām. Līdz ar to Iepirkumu uzraudzības birojs iesaka tehniskajās specifikācijas paredzēt tikai preču funkcionalitātei būtiskos tehniskos parametrus, nosakot piegādājamo preču parametru iespējamās amplitūdas.

30. Gadījumos, kad kā piedāvājuma izvēlēs kritērijs ir noteikta zemākā cena, paredzēts, ka, ja ir iesniegti divi vai vairāki piedāvājumi ar vienādu piedāvāto līgumcenu, tad iepirkuma komisija izvēlas to piedāvājumu, kurš piedāvājumu ir iesniedzis pirmais

Iepirkumu uzraudzības birojs uzskata, ka piedāvājuma izvēle pēc tā iesniegšanas laika nav vērtējama kā objektīva un nediskriminējoša piedāvājuma izvēles kārtība Publisko iepirkumu likuma un SPSIL izpratnē, ņemot vērā, ka pretendents nepamatoti tiek radītas nelabvēlīgas sekas tādēļ, ka tas ir iesniedzis piedāvājumu vēlāk nekā cits pretendents. Turklāt šāds nosacījums neliecina, ka tiks izvēlēts pasūtītāja vajadzībām visatbilstošākais piedāvājums.

Lai pretendenti būtu precīzi informēti par papildu apsvērumiem, kurus iepirkumu komisija ņems vērā, lai pieņemtu lēmumu par viena piedāvājuma izvēli gadījumā, ja vairāku piedāvājumu cenas būs vienādas, iepirkuma dokumentācijā jānorāda *objektīvi pamatoti, ar līguma priekšmetu saistīti* apsvērumi, ar kuriem šādā gadījumā tiks pamatota konkrētā piedāvājuma izvēle.

Papildus Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka pasūtītājam jāņem vērā Publisko iepirkumu likuma 46.panta ceturrtā daļa, kas paredz, ka, ja pasūtītājs, pirms pieņem lēmumu par iepirkuma līguma slēgšanu, konstatē, ka piedāvājumu novērtējums atbilstoši izraudzītajam piedāvājuma izvēles kritērijam ir vienāds, tas izvēlas piedāvājumu, kuru iesniedzis piegādātājs, kas nodarbina vismaz 20 notiesātos ieslodzījuma vietās. Attiecīgi tikai tādā gadījumā, ja netiek konstatēti šajā regulējumā iekļautie fakti, pasūtītājs var piemērot savu noteikto kārtību.

31. Prasība, ka pretendents, lai apliecinātu pieredzi, nepieciešams iesniegt atsauksmju *oriģinālus*, ir paredzēts atsauksmju derīguma termiņš (piemēram, noteikts, ka atsauksmēm jābūt izsniegtām *ne agrāk kā vienu mēnesi pirms piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām*), noteikts, ka atsauksmēm jābūt *adresētām pasūtītājam* un ka pretendents drīkst iesniegt tikai *vienu atsauksmi no katra pasūtītāja*; būvniecības jomā atsauksmes tiek prasītas nevis par pašu pretendentu kopumā, bet gan par tā *piesaistītajiem speciālistiem*.

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā atsauksmju saturs nemainās atkarībā no to adresāta, nav pamata pieprasīt, lai iesniegtās atsauksmes būtu adresētas konkrētajam pasūtītājam. Tāpat pasūtītājam nav pamata noteikt atsauksmju derīguma termiņu, ņemot vērā, ka fakts, ka piedāvājumam pievienotā pasūtītāja atsauksme ir izsniegta agrāk par pasūtītāja noteikto atsauksmes derīguma termiņu, taču vienlaikus atbilst citām izvirzītajām prasībām, nekādā veidā neietekmē šīs atsauksmes tiesisko nozīmi, t.i., ar iesniegto atsauksmi pretendents apliecina savas kvalifikācijas atbilstību.

Savukārt nosacījums, ka pretendents drīkst iesniegt tikai vienu atsauksmi no katra pasūtītāja, var nepamatoti ierobežot konkurenci, jo liedz iespēju piedalīties iepirkuma procedūrā tādiem pretendentiem, kuru pieredze atbilst pasūtītāja izvirzītajām prasībām attiecībā uz objektu skaitu un tajos ietvertu darbu apjomu, taču

kuri atbilstošo pieredzi ieguvuši, veicot, piemēram, būvdarbus viena pasūtītāja vajadzībām.

Attiecībā uz atsauksmju pieprasīšanu par pretendenta piesaistītajiem speciālistiem, Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā parasti pasūtītāji atsauksmi (it sevišķi būvdarbu gadījumā) izsniedz par paša būvuzņēmēja darbību kopumā, neizdalot atsevišķi iesaistītā personāla veikuma kvalitāti, pasūtītājam nav pamata pieprasīt atsauksmes par konkrētu speciālistu. Turklāt, ņemot vērā, ka, ja objekts ir izbūvēts pirms vairākiem gadiem un šāda veida atsauksme par konkrētu speciālistu nav pieprasīta, var būt pat neiespējami šādu atsauksmi iegūt. Līdz ar to pasūtītājam jāizvērtē iespēja paredzēt iesniegt citus dokumentus pieredzes apliecināšanai, piemēram, attiecīgā speciālista saistību raksta kopiju.

Izvirzot prasību par atsauksmju oriģinālu iesniegšanu, jāņem vērā, ka, ja netiks iesniegti atsauksmju oriģināli, bet gan kopijas, pasūtītājs varēs izmantot Publisko iepirkumu likuma 37.panta piektajā daļā (SPSIL 47.panta trešajā daļā) paredzētās tiesības un pieprasīt tos, taču tas nevar būt par pamatu piedāvājuma noraidīšanai. Šāds noformējuma trūkums nav uzskatāms par būtisku, ja netraucē nepieciešamo informāciju izvērtēt pēc būtības.

32. Izvirzīts nosacījums, ka pretendentam jāiesniedz pasūtītājam pieņemamas kredītiestādes vai apdrošināšanas sabiedrības izsniegta garantija

Iepirkumu uzraudzības birojs norāda, ka, tā kā nav pamata uzskatīt par neatbilstošu tādas kredītiestādes vai apdrošināšanas sabiedrības izsniegtu garantiju, kuru izsniegusi kredītiestāde vai apdrošināšanas sabiedrība, kas atbilstoši Kredītiestāžu likuma 3.panta pirmajai daļai, kā arī Apdrošināšanas sabiedrību un to uzraudzības likuma 1.panta 3.punktam ir tiesīga sniegt attiecīgos pakalpojumus Latvijā, šāda nosacījuma izvirzīšana nav pamatota.

33. Prasība iesniegt sertifikātus, kas saskaņā ar normatīvajiem aktiem nav obligāti

Bieži iepirkuma dokumentācijā tiek prasīts kā kvalifikāciju apstiprinošu dokumentu iesniegt konkrētu attiecīgās nozares sertifikātu.

Tā, piemēram, auditoru pakalpojumu iepirkumos tiek prasīts ACCA sertifikāts. ACCA ir profesionālu grāmatvežu (nevis revidentu) vispasaules organizācija, un šis sertifikāts ir pasaulē atzīts un augsti novērtēts grāmatvežu profesionālu kvalifikāciju apliecinājošs sertifikāts, kura iegūšanai nepieciešams sekmīgi nokārtot pārbaudes dažādās biznesa vadības jomās. Saskaņā ar likumu „Par zvērinātiem revidentiem” fiziskā persona iegūst zvērināta revidenta statusu pēc tam, kad tā ir nokārtojusi zvērinātu revidentu kvalifikācijas eksāmenus un saņēmusi noteikto sertifikātu. Ņemot vērā minēto, Iepirkumu uzraudzības birojs secina, ka zvērinātam revidentam profesionālās darbības veikšanai nav nepieciešams vēl kādas organizācijas sertifikāts jeb piederība kādai konkrētai organizācijai; attiecīgi šāda prasība nav pamatota.

Līdzīgi attiecībā uz sertifikātu pieprasīšu projektu vadītājiem (p., PRINCE2, PMP, PMI, IPMA) – saskaņā ar Projektu vadītāju profesionālās apvienības sniegto skaidrojumu šīs starptautiskās sertifikācijas sistēmas nepiešķir un neapliecina projekta

vadītāja kvalifikāciju vai atbilstību projekta vadītāja profesijas standartam. Turklāt Latvijas Republikā projekta vadītāja kvalifikāciju apliecina profesionālais maģistra grāds projektu vadīšanā ar iegūtu projekta vadītāja pieredzi. Attiecīgi nav pamatoti pieprasīt kā atbilstošus kvalifikāciju apliecinājošus dokumentus vienīgi minētos sertifikātus.

NORISE

1. Būtiskākie pārkāpumi, kas tiek konstatēti iepirkuma procedūras norises laikā, ir pasūtītāja „*atkāpšanās*” *no sākotnēji izvirzītajām kvalifikācijas prasībām* iepirkuma procedūras dokumentācijā. Proti, vērtējot iesniegtos piedāvājumus un nosakot uzvarētāju, pasūtītājs nolemj, ka konkrēta dokumenta (piemēram, sertifikāta vai pieredzi apliecinājoša dokumenta) iesniegšana nav tik nozīmīga un faktiski atzīst par uzvarētāju izvirzītajām prasībām neatbilstošu piedāvājumu. Līdz ar to pasūtītājam, izstrādājot iepirkuma procedūras dokumentāciju un izvirzot nepieciešamās prasības (nevis vērtējot iesniegtos piedāvājumus!), ļoti rūpīgi jāizvērtē, vai patiešām pretendentiem visus uzskaitītos dokumentus nepieciešams iesniegt un vai pretendenta pieredzei patiešām ir jābūt tik lielai, kā izriet no prasībām.

2. Nosūtot informāciju visiem kandidātiem vai pretendentiem par iepirkuma procedūras rezultātiem, jāievēro Publisko iepirkumu likuma 32.pantā noteiktās prasības, tai skaitā vēstulē, ar kuru informē par rezultātiem, *jābūt norādītai informācijai par termiņu, kādā ieinteresētā persona var iesniegt iesniegumu* Iepirkumu uzraudzības birojā par iespējamajiem iepirkuma procedūras pārkāpumiem.

3. Iepirkuma procedūras norises laikā ir nepieciešams pievērst uzmanību tam, vai iepirkumu komisija nav pieņēmusi un atzinusi vecākas *izziņas* un kompetento institūciju izsniegtos dokumentus, nekā to paredz attiecīgi piemērojamais publiskā iepirkuma regulējums (skat.25.punktu attiecībā uz pārkāpumiem iepirkuma dokumentācijā).

4. Nereti Iepirkumu uzraudzības birojs konstatē, ka iepirkuma procedūras norise (vai atsevišķi tās posmi) nav atbilstoši dokumentēta, t.i., ietverta iepirkuma komisijas sēdes protokolā, ievērojot Publisko iepirkumu likuma 35.panta pirmās daļas regulējumu, piemēram, fakts par pretendenta atbilstības pārbaudi publiskajās datubāzēs attiecībā uz izslēgšanas nosacījumu neesamību.